СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ VIII. Олифантъ, Па. Четверъ 6-го Децембра 1900. Число 46.

КАЛЕНДАРЬ.

Децемберъ.

6	Ч.	Амфилогій Епископъ
7	П.	Екатарина велмученица
8	С.	Климентъ (Отд. Введ.)
9	Н.	26. по Сош. Алипій столпникъ
10	П.	Яковъ персяпинъ
11	В.	Стефанъ первомуч
12	С.	Парамонъ и Акакій

Памятайте, що въ мѣсяцю грудню „Союзъ“ буде принимати новыхъ членôвъ понизше 35 лѣтъ житя — безъ вступного, старшихъ за половину вступного.

Вôдъ Редакціи.

Конець року ся зближае, проте кождый читатель нехай заплатить свôй довгъ якъ найскорше.

Новй книжки: »Руско-анґлійскій провôдникъ« 50 ц. »Капиталъ и праця« 10 „ »Борба клясъ« и »Чому робôтники орґанізують ся« 10 ц.

Сй книжки повиненъ кождый Русинъ мати.

Присылайте замовленя вразъ зъ грошми на календарь на рôкъ 1901. Буде коштувати 50 центôвъ, але и буде въ нѣмъ що почитати.

Вôдозва.

Просимо всѣ нашй рускй братства и членôвъ „Р. Н. Союза“, щобъ найдальше до 20 децембра 1900 р. зложили и надôслали жертвы на „Р. Н. Дôмъ Еміґраційный въ Америцѣ“, бо конвенція вже за плечими. Маемо надѣю, що не буде анѣ одного такъ закаменѣлого и скупого Русина, щобъ жаловавъ разъ на рôкъ жертвовати 50 цент. и бути членомъ нашого товариства. Тотй братства, котрй вже приступили и надôслали вкладки, просимо, абы ще постягали и вôдъ членôвъ, що ще не зложили. Тыхъ, що розôбрали бльоки, просимо, абы старали ся розпродувати кôлько хто може и грошѣ надôслати до 20. грудня б. р. Попрацюймо теперь всѣ щиро, а по новôмъ роцѣ буде отвореный нашъ Дôмъ Еміґраційный. Кождый членъ братства, приступившого до „Р. Н. Дому Еміґраційного“ буде мати право голосованя черезъ своего высланого делеґата на конвенціи дня 1. лат. януара 1901; отже кождый делеґатъ буде мати право вôддати тôлько голосôвъ, кôлько членôвъ есть въ его братствѣ або въ »мѣсцевôмъ Р. Н. Союзѣ«, або въ якôй иншôй орґанізаціи. Въ той спосôбъ всѣ члены нашого товариства будуть мати право голосованя будь особисто, будь черезъ своихъ делеґатôвъ, котрыхъ вже теперь просимо выбирати.

Джерзи Сити Н. Дж. 30. новембра, 1900.

За комітетъ тов. »Р. Н. Д. Е. въ Америцѣ«:

О. Н. Подгорецкій
председатель.

Иванъ Нарилякъ, касіеръ. **К. Кирчôвъ** секретарь.

Переглядъ тыждневый.

Конґресъ въ Вашинґтонѣ почавъ свои засѣданя, що будуть тревати до 4-го марця, въ понедѣлокъ. Буде вôнъ радити, помѣжъ иншими, о збольшеню сталого войска на 96.000 людей. До недавна Спол. Державы мали лишь 25.000 войска. Рôвно жь военный податокъ мае бути знижений о 30 а може о 60 міліоновъ рôчно.

Спол. Державы мають клопôтъ зъ Султаномъ, що не позваляе имъ поставити своего консуля въ мѣстѣ Харпутъ. Американцѣ послали для построху до Турціи одинъ военный корабель, але султанъ файку курить и не боить ся.

Послѣдни выборы доказують, що кожда стара партія достала майже таке саме число голосовъ, що и 4 роки тому назадъ. Лишь одна соціялістична партія достала 4 разы больше голосовъ сего року якъ въ 1896. Въ стейтахъ Wyoming, Utah, Colorado и Idaho, где и жены мають право голосованя, голосували звычайно замужнѣ зъ своими мужами, дѣвчата зъ братами або вôтцями.

Филиппинцѣ мають достати нового цивильного говернера въ особѣ J. S. Smith-a, що въ протягу 2 лѣтъ завѣвъ »порядокъ« безъ пролеву крови на островѣ Ніґросъ. Военнымъ говерноромъ мае бути на мѣсце McArthur-a — Chaffee. 17.000 филиппинскихъ хлоповъ, що гинули зъ голоду, пôддались Американцямъ, кажучи, що они повстанцѣ, бо инакше не достали-бъ за дармо ѣсти. Въ Манілѣ почались »реформы« — готелѣ выганяють зъ головныхъ улиць на заднй темнй улички, где мешкають бѣднй.

Больша часть привыборôвъ во всѣхъ австрійскихъ краяхъ зôстала вже перепроваджена и дала досыть цѣкавый результатъ. Старй и велики сторонництва консерватистовъ, лібераловъ и клерикаловъ зôстали сильно нарушенй въ користь радикаловъ и соціялістовъ. Въ горѣшнôй Австріи, въ Чехахъ, Стиріи и Тиролю сй двѣ партіи вôдвесли знамениту користь а во всѣхъ прочихъ закуткахъ австрійской державы убоге селенство хилить ся на ихъ сторону. Показуе ся теперь наглядно, що наколи-бъ тамъ знесено выборчй куріи а запроваджено безпосереднѣ тайне голосованѣ, то за одну каденцію выборчу зыскали бы поступовй партіи величезну большость въ парляментѣ. Въ Галичинѣ лишь не дѣе ся нѣчого доброго. Надужитя выборчй, шахрайства и рекурсы сыплють ся якъ зъ рукава, а всѣ галицкй старества цѣлкомъ такъ обходять ся зъ народомъ, якъ давнй польскй воеводы. Есть однакъ надѣя, що и ту выйде сей разомъ значно больше правдивыхъ народныхъ заступниковъ якъ было передъ тымъ. Нѣмецкй, французкй, а навѣть и россійски часописи розписують ся остатными часами широко о галицкихъ выборахъ пятнуючи правительство и польскихъ панковъ-шляхтичовъ. Значить ся, що свѣтъ довѣдуе ся поволи о всѣмъ и вôддае »котюзѣ по заслузѣ«.

Бувшій комендантъ анґлійскихъ войскъ въ полуд. Африцѣ Робертсъ, передавъ коменду Киченерови, (що вславивъ ся своими подвигами въ Суданѣ, где мордувавъ людей тысячами не выключаючи жѣнокъ и дѣтей), а самъ вôдъѣждае до Анґліи. Война нѣбы скôнчилась, тымчасомъ Анґлики посылають до Африки 8000 свѣжого войска, а Буры недавно забрали 400 Анґликôвъ въ неволю и 2 каноны. Крюґеръ аґітуе въ Европѣ, щобы державы стали въ оборонѣ Бурôвъ противъ Анґліи, але здае ся, що мала на се надѣя, бо крукъ крукови ока не выколе. Въ кольоніи Кейпъ сподѣють ся кождои хвилѣ, що выбухне повстанє.

— **Въ Хинахъ** войска союзникôвъ бурять и дальше мѣста, села та убивають невинныхъ людей. Міністры радять и радять, але ще не прийшли до жадного заключеня. Видно, що однй союзники поза плечима другихъ роблять интриґи, та хотѣли-бъ для себе щось скористати. Однй хотять, щобы цѣсарь и цѣсарева вернули до столицѣ, але они боять ся чужои опѣки, тай находять ся формально въ рукахъ ґенерала Тунґа, котрому помагае принцъ Туанъ.

„Свѣтъ“ воюе брехнею.

Вôдъ п. Григорія Копчы зъ St. Louis, Mo. достали мы слѣдуюче письмо:

Хвальна Редакціе!

Будьте ласкавй помѣстити сихъ пару слôвъ у »Свободѣ«. Жію я вже довшій часъ въ Америцѣ, а и въ St. Louis я вже пару рокôвъ, а ще не трафила ся менѣ така напасть якъ ось недавно. Приходжу я одного дня зъ роботы и знаходжу дома одно число ґазеты „Свѣтъ“; дивлю ся, е на нѣмъ мое имя и адреса и думаю собѣ звôдки тая ґазета могла до мене прійти, коли я по неи не писавъ. Думавъ емь собѣ также, що напишу до редакціи „Свѣта“ и запытаю що то мае значити, але якъ то при роботѣ, писане вôдтягнуло ся менѣ о пару днѣвъ. На другій тыждень, дивлю ся, приходить друге число „Свѣта“, зъ дня 24. новембра, ч. 31. Беру до рукъ, читаю, ажъ тутъ на першôй сторонѣ есть дописъ зъ St. Louis. Читаю и читаю, а тамъ хтось балакае такй „ляпы“, же въ St. Louis закладае ся православне братство и знову щось тамъ „ляпае“ за нашихъ священникôвъ. Але смотрю дальше, а тутъ пôдъ сподомъ тои дописи виджу пôдписане мое имя. Тое мене страшно погнѣвало, бо я анѣ одного слова до редакціи „Свѣта“ не писавъ.

Теперь пытаю ся редактора „Свѣта“, хто тую дописъ зъ моимъ именемъ подавъ? Чи може редакторъ самъ такъ наляпавъ? Я вамъ скажу вôтверто, редакторъ вôдъ „Свѣта“, що вамъ не вôльно жадныхъ дописей зъ моимъ именемъ у „Свѣтѣ“ друковати. Що ся тычить братства, то я належу до одного братства, св. Арх. Михаила, котре належить до „Р. Н. Союза“, и то для мене выстарчить досыть. Що ся тычить вѣры, то въ якôй вѣрѣ я ся выховавъ, въ такôй и умерти хочу. А що до священникôвъ, то я ся самъ стараю и взываю нашихъ рускихъ священникôвъ, щобы о насъ тутъ не забували, щобы и мы колись такъ жили якъ жіють другй рускй громады.

Григорій Копча,
секретарь братства св. Арх. Мих. и „Р. Н. Союза.“

А що о. редакторъ? Не богато у васъ дописей а и тй зъ воздуха взятй. Памятайте, що кожда брехня скорше чи пôзнѣйше выявити ся мусить...

Бреши, та знай мѣру.

На ідіотичну и повну злобы дописъ изъ Olyphant, Pa. пôдъ заголовкомъ „Лжепроруки въ американьскôй Руси“, помѣщену въ старокраевôй ґазетѣ »Галичанинъ« ч. 244 и 245 с. р. и »Рускôмъ Словѣ«, а пôдписану »Иваномъ Гр. Борухомъ, пѣвце учителемъ и управителемъ хора въ Олифантъ, Па.«, вôдповѣдаю слѣдуюче:

Авторомъ тои дописи не е Ив. Гр. Борухъ, бо вôнъ е за дурный, абы такъ написати и о американскихъ дѣлахъ не мае понятя, зрештою вôнъ мене анѣ разъ въ житю не бачивъ, анѣ разъ въ Шамокинъ не бувъ и по за Олифантъ, о Божôмъ свѣтѣ не знае. — Авторомъ тои статѣ е оденъ панъ-отчикъ такъ дуже въ сей дописи выхваленый. Що за причина була до написаня сеи пôдлои дописи? Цѣлкомъ натуральна, послухайте!

На порядку дневнôмъ е ту у насъ въ Америцѣ бесѣда и розличного рода поголоски о наданю Русинамъ ґенерального вѣкарого чи

(Продовжене на другôй сторонѣ).

ВРАЖѢНЯ ЗЪ ПОДОРОЖИ.

(Дальше.)

IV.

За цѣлый часъ нашого побуту въ Парижи, спека стояла невыносима. Мы формально падали зъ утомы и вôдôтхнули свободнѣйше ажь тодѣ, коли вечеромъ сѣли до потягу, що мавъ насъ завести до Женевы въ Швайцаріи. Хочь якъ невыгôдно спати въ желѣзничôмъ ваґонѣ, кождый зъ товариства захропѣвъ здорово, склонивши голову на стѣну.

Десь коло 10 годины зъ рана, другого дня, въѣхали мы до Женевы, переѣхавши геть далеко ще передъ тымъ мѣстомъ тунель, що выдався намъ непомѣрно довгимъ, бо забрало несповна пôвъ годины, заки потягъ переѣхавъ.

Женева, гôрске мѣсто, що розверглось надъ женевскимъ озеромъ, належить до красныхъ, спокôйныхъ та чистыхъ мѣсцевостей. Розговоритись тамъ можна по французки, нѣмецки а навѣть по анґлійски. Швайцарска спôлка належить до найпоступовѣйшихъ републикъ, тому до тои краины хоронять ся майже всѣ політичнй переступники иншихъ державъ.

Занявши помешкане при желѣзничôй стаціи бачили мы зъ вôконъ горы, що спинались высоко въ гору вокругъ мѣста а геть въ дали мрѣвъ верхъ однои зъ найбôльшихъ гôръ — Монтблянкъ. Вечеромъ, коли сонце вздержало свою роботу печеня людей, повыходило богато осôбъ надъ озеро на проходъ. Бачили мы тамъ той готель, де мешкала австрійска цѣсарева Елисавета и те мѣсце, де проколовъ ей Лючені. Кажуть, що на тôмъ мѣсци мае станути памятникъ. Другого дня бувъ я въ украинськôй друкарни, що ей засновавъ ще Драгомановъ, вôдродитель Украины-Руси, що мусѣвъ утѣкати передъ російскимъ урядомъ и ту выдававъ книжки та ґазеты по руски. Російске правительство, якъ знаемо, хоче знищити нашу мову и не позваляе писати анѣ учити по школахъ по нашому. Бувъ я тежь въ редакціи »Свободнои Мысли«, де друкують про всѣ надужитя російского уряду надъ тыми всѣми въ Росіи, хто не хоче хвалити Бога такъ якъ приказуе царь и Синодъ. Выбрались мы тежь на гору Монтблянкъ, але выйшли лишь кавалокъ, опôсля вернулись, бо потомились а тамъ чимъ высше, тымъ холоднѣйше, а на вершку горы лежить снѣгъ. О скôлько можь було завважати за такъ короткій часъ, Швайцарцѣ народъ сердечный и дуже милый. Зъ Женевы поѣхали мы до Берна, де я розпращавъ ся зъ американскимъ товариствомъ. Они поѣхали до Анґліи, а я до Вѣдня, щобъ звôдтамъ удатись до Галичины.

Швайцарія се дуже гористый край. Желѣзниця мчить ся долиною помѣжь высочезными, скалистыми горами. Въ долинѣ можь було видѣти, якъ люде косили траву, а збôже ще не було зрѣле, а тамъ въ горѣ, на верхахъ гôръ, бѣлѣвъ ся снѣгъ, що майже нѣколи не гине. Вершкôвъ деякихъ гôръ навѣть добачити годѣ, бо тонуть въ хмарахъ. Вôддыхати тымъ гôрскимъ воздухомъ здорово, тай любо дивитись на тй велиты-горы, що своими верхами повыскакували оденъ понадъ другій, творячи чудну панораму, вôдъ котрои не хоче ся очей вôдвести. По тôй краинѣ вештае ся чимало всякого народа зъ рôжныхъ краѣвъ, щобъ налюбоватись дикою красою природы та не знаю, чи любо живе ся мешканцямъ Швайцаріи въ зимѣ, коли снѣгъ позавалюе дороги, а въ лѣтѣ мало зародило. Поступивши въ мѣсто Цюріхъ перейшовсь я по нѣмъ, а коли прийшовъ надъ озеро очамъ моимъ представивъ ся прегарный видъ. За озеромъ йшла споховата гора, а на нѣй віллѣ, а тамъ геть дальше зносились чимъ разъ высшй горы. По озеру плавали парôвцѣ, а надъ озеромъ проходжувались тй, що любувались гарными краевидами. Готелѣ позаниманй були туристами, що повыѣжджали въ горы на прогульку, а тй, що вже повернули, сидѣли въ холоднôй реставраціи, попиваючи великими шклянками смачне пиво. Залагодивши ще деякй справы въ мѣстѣ та выкупавшись въ холоднôй, гôрскôй водѣ, выѣхавъ я на Инсбрукъ до Вѣдня. И знову въ дорозѣ тй самй, высочезнй скалистй горы, тй довжезнй тунелѣ та приятный холодъ, що додававъ тѣлу свѣжости и здоровля. По 18 годиннôй ѣздѣ желѣзницею заѣхавъ я до Вѣдня и сейчасъ казавъ себе завести до академічного товариства »Сѣчь«. До того товариства належать рускй студенты, що вчать ся у Вѣдни въ вызшихъ школахъ. Тамъ мають розличнй ґазеты та книжки, а въ вôльныхъ хвиляхъ сходять ся на читане або на розмову. Пôдъ часъ мого побуту у Вѣдни настали вже вакаціи, майже всѣ студенты повыѣжджали и тому познакомивъ ся я лишь зъ тыми, що доконче мусѣли лишитись въ тôмъ мѣстѣ. Тамъ звидѣвъ я церковъ св. Стефана, цѣсарскій замокъ (не дуже чепурный на око), парляментъ, університетъ, пратеръ, де роить ся вôдъ людей, що прийшли тамъ забавити ся та посидѣти въ огородахъ, прислухуючись музицѣ та попиваючи пиво. Пратеръ се майже таке оживлене мѣсце якъ въ Америцѣ »Куні-айлендъ«. Вѣдень, се дуже веселе мѣсто. Тогдѣ було лѣто и тому богато людей повыѣжджало, щобъ десь за мѣстомъ вôдôтхнути свѣжимъ воздухомъ.

Коли я переходивъ мѣстомъ въ товариствѣ одного Русина, побачили мы жида зъ пейсами и въ шабасовôй ярмурцѣ на головѣ.

„То нашъ чоловѣкъ“, сказавъ я до мого товариша, а опôсля вôдозвавъ ся до жида по руски „якъ ся маешь, Мошку?“ Але жидъ анѣ вусомъ не моргне — мовчить.

„Вôнъ у Вѣдни Нѣмець, не хоче себе зрадити, що насъ розумѣе, але до него треба вôдозватись трохи сердечнѣйше“, вôдповѣвъ мôй товаришь, а звертаючись въ сторону жида, гукнувъ за нимъ „ты смердячій пархy, чому не вôдзываешь ся, коли до тебе говорять?“ Жидъ вызвѣривсь на насъ и не втерпѣвъ, щобъ не сказати: „шлякъ бы тебе трафивъ!“, засадивъ руки въ кишенѣ бекеши и вôддаливсь хутко. Довгй часы не бачивъ я того опѣкуна рускихъ людей такъ по свому вбраного, а царство того народу вже зачиналось звôдти. Въ желѣзничôмъ ваґонѣ, що нимъ и я ѣхавъ зъ Вѣдня до Галичины, бачивъ я ихъ бôльше, а передъ Краковомъ набралась ихъ цѣла хмара. Сейчасъ запахло цибулею и чесникомъ, въ ваґонѣ счинивсь вайкôтъ. Зô мною ѣхала цѣла родина російска, а що кожде зъ нихъ було сильно втомлене то-жь порозмѣщувались якъ могли, щобъ трохи здрôмнутись,

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 112 Jones Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на	рокъ	$2.00
„ „ „	пôвъ року	1.00
„ „ „	чверть року	50
„ „ „	оденъ мѣсяць	18
До старого краю на	рокъ	$2.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
112 Jones Str. — OLYPHANT, Pa.

Грошѣ треба посылати въ реджистрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офісѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Увага.

Хотячи приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою:

D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до председателя:
REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

(Продовжене зô стороны першои.)

тамъ епископа. Панъ-отчикъ, автеръ повызшои дописи, якъ и другій еще панъотець, розбиваються та розпинаютъ, щобъ оденъ зъ нихъ доконче дôрвавъ ся того достоинства. Тымчасомъ хтось пустивъ вѣстку, що власть церковна въ старôмъ краю поставила мене яко кандидата на тое достоинство. То-жь и впавъ страхъ на Израиля, и нужещути и ганьбити мене такъ въ тутешныхъ, якъ и старокраевыхъ ґазетахъ. Но не бôйте ся отчики! Я не есьмъ жаднымъ кандидатомъ на достоинство начальника рускои церкви въ Америцѣ, а если бы и выбрали мене, то будьте певнѣ, що въ сей часъ зрѣкъ бымъ ся, а то зъ тои простои причины, що не чую ся бути въ силѣ, и не маю вôдповѣдныхъ здôбностей, щобъ вôдповѣсти такъ высокôй задачи. Я не хочу нѣчимъ инщимъ бути, лишь простымъ попомъ. Васъ нехай и въ кардиналы выберуть, будьте певнѣ, що не буду завидовати вамъ.

Называете въ дописи мене и моихъ товаришôвъ радикалами, котрѣ вже пекло завели въ Америцѣ. Даруйте ч. дописувателю, однакъ вы о радикалізмѣ маете тôлько понятя, що . . . .

Правда, здало-бъ ся поступити радикально зъ отцями, котрѣ приходять ту лишь по доляры, и якъ нашъ простый хлопъ-робôтникъ, заробивши пару доляріôвъ, вертають до краю. Ось примѣромъ остатный случай. О. Викторъ Мартякъ, бувшій священникъ въ Гейзелтонъ, Па., вôдъѣхавъ теперь до краю по пятьохъ рокахъ побутя въ Америцѣ, та вывѣзъ зъ собою дурничку — $10.000 (десять тысячь доляріôвъ). А що вôнъ зробивъ для своеи парохіи въ Гейзелтонъ? Где школа? где читальня? где библіотека? Чи було що таке? Але то вôнъ не першій, котрый такъ бѣдный(?) вернувъ до краю; хочете, то наведу вамъ бôльше такихъ. А суть и такі, котрѣ крôмъ готôвки, мають и домы ту въ Америцѣ, а и въ старôмъ краю краснѣ будынки.

Въ чѣмъ я ся ту провинивъ, що ч. дописуватель такъ на мене нападае? Хиба въ тôмъ, що Богъ не давъ менѣ талану грошенята збивати, що якъ бувъ-емъ бѣднымъ, такъ и днесь есьмъ, що за 7½ року могъ побуту въ Америцѣ анѣ цента не зобравъ емъ, а и не жию по надъ ставъ, гроша не розкидаю, але где треба, тамъ даю.

Пише дописователь: Безвѣрє, индеферентизмъ ширить ся въ Шамокинъ, Оліфантъ, Джерзи Сити и т. д. Прошу васъ ч. дописувателю, вы знаете дуже добре, якій въ мене порядки, а хочете лѣпше переконати ся, то »прійди и виждь«. Я такій радикалъ, що въ моѣй щоденной школѣ, котра є рано и по полудни, где є 57 дѣтей, а и въ суботнôй для старшихъ 20 дѣтей, тѣ всѣ дѣти учать ся катехизму, библіи, церковнѣ пѣсни спѣвати, руску исторію, по при иншихъ предметахъ, а кождого майже вечера спѣвъ нотный, хоръ и кусники до представлень. Погляньте въ недѣлю, церковь набита народомъ, котрый горячо молить ся; въ приватнôмъ житю нема сварней и процесôвъ, а если що зайде, не волочать ся по скваєрахъ (судіяхъ), але я зъ выдѣломъ залагоджуемо всяку справу. Черезъ мôй радикалізмъ парохіяне мои сплатили кôлька тысячь довгу, якій заставъ я на власности церковнôй и еще купили новѣ два лоты пôдъ нову церковь за 8.000.00 тысячь доляріôвъ и все выплатили! Ч. дописувателю, поясни менѣ, якъ такій радикалізмъ може своѣй вѣрѣ, народу и церкви шкодити?

Пишете, що народъ нашъ перейде на православіе або латиньство. Гумбуґъ чистый! Чи-жь ч. дописувателю призабулисьте на се якъ вы всѣ священники (мене тогды не було) зôбралисьте ся въ Wilkes-Barre, Pa. дня 25. лат. децембра 1891 р. и постановилисьте всѣ перейти на православіе, коли то Римъ загрозивъ вамъ вôдкликомъ до краю? А теперь православіемъ страшите?! Я о свою паству не бою ся, анѣ оденъ мôй чоловѣкъ не змѣнить своеи вѣры. А що до латинізаціи? Смѣхъ и говорити. Та если вôнъ въ старôмъ краю не перейшовъ на латинізмъ, то ту, где мае волю, буде переходити? Кажете, що намъ и медведя на олтарѣ поставити, то для насъ все одно. Чи оно такъ є? Мы молимо ся до Бога, а вы до »святого золотого доляра«, а хочете на тое примѣры? Дамъ вамъ!

Кôнчу на тôмъ, мерзке для мене дѣло вытягати вашѣ бруды на свѣтъ Божій, но не моя въ тôмъ вина, я ни кого не выкликувавъ. А если хочете, щобъ показати вашѣ красні поступки, то добре, я только ихъ наведу, що не оденъ самъ перелякае ся, а на все мы доказы.

А теперь взываю васъ всѣхъ моихъ ворогôвъ, докажѣть мене бодай оденъ брудный поступокъ якого я ся допустивъ въ моимъ такъ въ старôмъ краю якъ и ту въ Америцѣ священичôмъ житю. Одна моя провина, до котрой признаю ся, є та, щомъ бѣдный и маю довги, котрѣ всѣ до цента сплачую такъ скоро якъ менѣ на се вôдносины позваляють. А теперь панове брешѣть дальше.

Ив. Константкевичъ,
священникъ въ Шамокинъ, Па.

P. S. Высокоп. Пана Редактора „Дѣла“ у Львовѣ, прошу перепечатати сю допись въ „Дѣлѣ“, єсли ласкаво зволить. И. К.

Дописи.

Зъ Yonkers, N. Y.

Въ середу дня 21. нов. святкувало наше братство св. Арх. Михаила пятьлѣтню рôчницю свого заложеня, въ гали на 44 Washington улици. О 8 ôй годинѣ почавъ ся маршъ пôдъ проводомъ п. Щелецкого, почѣмъ була вôдчитана исторія братства, зъ котрои показало ся, що братство мало доходу $2500.00, розходу $1000.00, выходитъ, що въ касѣ зостає $1500.00. На тое забравъ голосъ мѣсцевый священникъ, о. П. Тимкевичъ. Говоривъ о значѣню братствъ, о потребѣ лучности въ одну громаду, та проте, сколько то добра може братство зробити и для своихъ братôвъ и для другихъ людей, если межи ними есть любовь и згода. Справедливо можна сказати, що если бы не рускій братства въ Америцѣ, то не було бы у насъ нѣ церковъ, нѣ школъ, нѣ читаленъ, нѣ организацій, нѣ ґазетъ, словомъ не було бы въ Америцѣ Русинôвъ. О. Пôдгорецкій зъ Jersey City, N. J. говоривъ, що кождый членъ братства повиненъ собѣ взяти 5 рѣчей до серця. Перше, придбати що наименше 5 новыхъ членôвъ до року; друге, належати до »Р. Н. Союза«; третє, подтримувати Емиґраційный Народный Дôмъ: четверте, не забувати на фондъ для споможеня бѣдныхъ рускихъ хлопцѣвъ и дѣвчатъ тутъ въ Америцѣ, що суть здôбнѣ, але не мають за що ходити до вышшихъ школъ; пяте, жертвувати пôсля можности на Народну касу, зъ котрои бы можна спомагати нашѣ народнѣ справы тутъ въ Америцѣ и въ старôмъ краю, зъ котрого мы выйшли и котрый насъ выгодувавъ. По скôнченю бесѣды братя зложили на Народну касу $10.00, а потôмъ зачалася гостина. Пôдчасъ гостины, до котрои засѣли всѣ братя були дальшѣ промовы такъ оо. духовныхъ, якъ и другихъ людей, декламаціи, спѣвы, приґравала также и музыка.

Хоръ спѣвавъ пôдъ проводомъ нашого дяко-учителя В. Кончи: »Ще не вмерла« и другѣ пѣснѣ. Декламували дуже красно пп. С. Сосенко, А. Драґанъ и А. Телепъ. Сей послѣдный декламувавъ стишокъ »По хрестинахъ въ кума Гриця«, що бувъ друкованый въ »Свободѣ«. Немало смѣху було, коли пôдчасъ гостины отворились дверѣ и вôйшовъ якійсь цареславный, въ шапцѣ по пояс, борода якъ у доброи козы, хрестъ на грудяхъ, и зачавъ допытуватись за цареславными, а боявъ ся зайти межи »калакуковъ«. Була се »Розмова на стрѣтѣ«, що була также друкована въ »Свободѣ«, а вôдограли ей добре пп. О. Вархи и С. Фецко. За хвилю зъявивъ ся якійсь полякъ въ довгôй, бѣлôй полотнянôй а шапцѣ краковскôй и зачавъ вести розмову зъ Русиномъ. Полякомъ бувъ п. С. Радко, Русиномъ п. А. Драґанъ — вôдограли свои ролѣ добре. Наконецъ надôйшовъ Ґрінѣръ зъ краю и шукавъ свого кума Цимбія. Ґрінѣръ бувъ П. Щелецкій, а кумъ п. С. Фецко, штука такъ само добре ся ему удала. Словомъ, люде були вдоволенѣ зъ всего, бо научились дечого и забавились прилично.

Честь всѣмъ, хто причинивъ ся до звеличеня нашого свята, особливо жь вамъ оо. духовнѣ. Єсли бъ вы були прійшли до Америки 15 лѣтъ тому назадъ, певно не стояла бъ Русь Американска тамъ где теперь стоить. А тѣ ґрік-католики, що зъ руского робôтника жіють, церкви на Айришôвъ записують, а все що мадярске хвалять, не мали-бъ днесь тутъ що робити. Знають они се дуже добре и длятого не хотять, щобы народъ бувъ просвѣщеный, щобы учивъ ся, бо зъ просвѣщеннымъ народомъ треба инакше обходитись, та просвѣщеный народъ не схоче бути нѣ мадярономъ, нѣ полякомъ, нѣ москалемъ, а лишь тымъ, чимъ его Богъ сотворивъ, то есть Русиномъ.

Ив. Сабатъ.

Зъ Plymouth, Pa.

Дня 27. новембра стало ся велике нещасте въ Plymouth, Pa. Запалило ся у шандѣ Русина Михаила Лебеды и 3 людей згорѣло, а именно два хлопцѣ М. Лебеды, оденъ 5 лѣтный, другій 7 лѣтный и оденъ бурдинґеръ, протестантъ Андр. Роскошь, 34 лѣтъ старый, самотный, зъ Германовецъ, шарискои столицѣ. Андр. Роскоша поховавъ лютеранскій пасторъ зъ Nanticoke, Pa. на вельскôмъ цминтари въ Plymouth; дѣти Лебеды поховавъ о. В. Молчанѣй зъ Кінґстонъ, хотяй знавъ добре, що о. Теод. Штейфанъ есть священникомъ для Plymouth. Всѣ тѣла небôщикôвъ були спаленѣ на уголь. Одже будьте осторожнѣ зъ огнемъ!

Т Дзюбиньскій.

Зъ Украины.

Починае ся зима и люде по мѣстахъ не знають и якъ боронити ся вôдъ холода; убогôй людинѣ, то вôдъ тои думки ажь въ головѣ макôтрить ся. Дрова дорогѣ, бо на Вкраинѣ швидко и згадка загине объ лѣсахъ — вынищенѣ. Уголь земельный то вже ось другій рôкъ ледви не на вагу золота продае ся. Антрацитъ*) вже заразъ зъ початку лѣта 30 коп. пуд, простый уголь 25 копѣйокъ. Два роки тому антрацитъ бувъ що найдорогче 25 коп., простый 14—15 коп. Вôдъ чого такъ пôднялa ся цѣна, люде тôлько дивують ся тай годѣ.

*) тверде угле.

Коли-бъ дозволити привозити закордонный уголь — анґлійскій и американьскои безъ оплаты**), то вонъ продававъ бы ся дешевше нѣжь свôй, але не попускае наше міністерство финансôвъ. Та въ Росіи такі рѣчи не диво...

У насъ цукоръ власный продае ся по 14—17 коп. фунтъ, а въ Лондонѣ продають той самъ (нашъ) цукоръ 5—6 коп. за фунтъ и тымъ тамъ свиней на с... выгодовують. Таке жь се є у насъ зъ кирасиною.

Й зъ углемъ и зъ цукромъ роблять, що знають, нѣхто иншій, якъ тôлько великѣ господарѣ копальнѣвъ, цукроварень та корыстныхъ жерелъ. Головный поводатиръ первыхъ землякъ О. К. Личевскій у Харковѣ, другихъ жидъ Бродскій у Кіевѣ, а третыхъ Анґличанинъ Нобелъ та жидъ Ротшильдъ у Баку. Они змовляють ся скôлько выроблювати и по чôмъ продавати тай нѣхто вже не смѣе йти противъ ихнього приказу. Міністеръ же финансôвъ Вітте тайкома пôддержуе ихъ. Звычайно не за дармо певно.

Мы власно бачили листы отъ хоть бы до згаданого Личевского такого змѣсту: „Маю потребу продати отъ такй-то й отъ такй-то акціи, по такôй-то цѣнѣ — купуйте заразъ. Матильда Вітте.“ Се жѣнка міністра финансôвъ. Акціи забажала она продати за якихъ тамъ сто тысячь рублѣвъ а то й бôльше. Выразно кождому, що продае такй акціи, що съ мусить зъ сего прійти. Звычайно не даромъ.

Часописи числять, що за одну торѣшню зиму угольники лихимъ способомъ здерли зъ людей пôвтора міліона рублѣвъ! Выразно, що можна имъ купити хочь и на декôлька сотковъ тысячôвъ рублѣвъ „акцій“ у жѣнки министра Вітте... Отверто розповѣдають, що ся сама Матильда Вітте стосуе ся и до біржевыхъ дѣлъ; довѣдуе ся якй тамъ папери зовсѣмъ пошли въ низъ та тодѣ и посылае ихъ собѣ купувати. Розôйде ся чутка про те,

**) безъ цла.

До того мѣсця надôйшовъ жидъ, зъ мѣхомъ въ руцѣ и безцеремонно зôпхнувъ ноги молодого Росіянина зъ лавки, сѣдаючи спокôйно на те мѣсце. Збудженый, скоро побачивъ пейсатого, не надумуючись довго, заѣхавъ ему здорово въ пику. Зъ того счинивсь галасъ всѣхъ жидôвъ, що обставали за побитымъ ажь въ те вмѣшавъ ся кондукторъ, що забравъ жида до инного купе. Приглядаючись тому диву, я змѣркувавъ, що наближаюсь вже до родинного краю, а впевнивсь про те тогдѣ, коли въ Краковѣ побачивъ на перонѣ богато сѣльского народа зъ клунками на плечахъ и въ рукахъ, а по мѣжь ними кондукторôвъ та жандармôвъ, що попыхали тыхъ людей, выкрикуючи щось до нихъ. На знаю чому, але на видъ жандарма мене перебѣгла дрожь, а видъ тыхъ людей наповнивъ душу мою невмовкаючимъ болемъ. Тѝ люде ѣдутъ тамъ, звôдки я ѣду — хочуть втѣкати въ свѣтъ за очи. Въ дорозѣ, коли я побачивъ нашихъ, якъ жали на поли и тѝ хатки, пошитѝ соломою, мене обгорнула якась радôсть и жаль. А якъ я приѣхавъ до родиннои хаты, привитавсь зъ роднею и засѣвъ въ ихъ товариствѣ до стола менѣ стало такъ любо на серци, що чутя сего я не годенъ передати на папѣръ. Хотѣло ся розказувати свое то знову слухати ихъ новинъ, то знову побажавъ обѣчи всѣ мѣсця, де колись бавивъ ся и зрôсъ — на хвилю я забувъ, що бувавъ десь у свѣтѣ, а такъ выдавалось, що я ось лишь вчера опустивъ те мѣсце. Пôсля довгои неприсутности въ родиннôмъ краю та пôсля такои томлючои подорожи вôдпочивалось солодко въ своимъ старôмъ гнѣздѣ.

Стефанъ Макаръ.

(Дальше буде).

Оповіцъ о єдного ціґана, о Татаръ Йошка.

I.

Такъ дзе булъ, тамъ булъ на єднімъ валале ціґанъ тего вісокего мена. За то се не мілѣлъ, же таке мено малъ, лебо і такъ съ тего семеня похадза. І такъ цо се стало, у тімъ валале булъ і боскі храмъ, лємъ же знаце, же онъ до него не барсъ заглядалъ, лебо булъ мадяронъ, а до словеньского косцела онъ не любілъ ходзіцъ. І такъ цо се стало потому, же онъ разъ заблудзілъ до тего боскего дому. На тенъ часъ надешолъ, якъ духовні отецъ казень отрімовалъ і „ньго пгомислѣмъ себе, цо то будзе зга кгазень, лемъ дгалей зъ ню.“ Праве у тімъ часе була оповіцъ які гріхъ є, ке(д) се лакомі. Такъ було поведзено, же кетъ се лакомі, то такъ якъ бі ѣтъ. „Но, тга дгобре, увідзіме чгі тго тгакъ.“ І такъ потему ціґана віволѣлѣ за оганѣча*) до хотара. І цо се стало. Прішолъ разъ ціґанъ до хотара ґу єдней водзе, а на другей стране воді се паслѣ плебаново коне. А то було летушнѣмъ часе, а знаце о тімъ, же якъ статокъ нарабя зо себу, а іще кунь зъ главу ківа. І такъ коне булѣ вікруцене зъ главамі ґу ціґанові а махалѣ зъ главамі. А на тей стране була капуста і ціґанъ себе запаметалъ на казень, же кетъ се лакомі, то якетъ ѣтъ и прегварі самъ ґу себе: „Ньо, дгобре, дгобре, лемъ се лакомце, лемъ ропце ганьбу кгаждему; тгакъ я вамъ споможемъ, пикгода васъ, жге пгуйдзгеце дго пгекла, але я вгамъ споможемъ.“ І та потему ціґанъ пошолъ на другу страну воді і взялъ коне зо себу до валала, якъ обічайне, до карчмі і пріказалъ карчмарові: „жгебі ньге дгалѣ отъ осгемъ златовекъ“; (лебо булѣ 8 конѣ). І пастухъ себе спалъ, онъ на то не міслелъ. І потему се пребудзі, відзі же конѣ нѣтъ тамъ міслелъ себе вшелѣякъ. И прідзе до валала и спітуе, ці бі его коне дахто не відзелъ, но не було такого цобі му булъ поведзелъ. Ашь постретне ціґана і піта се го чі відзелъ его коне даґдзе і вунъ поведа: „тга якъ бгі ньге? Тгамъ сгу у гарешце, бо гріхъ робілѣ.“ — „Дзе тамъ?“ — „У Абрагама.“ І онъ пойдзе тамъ і жідякъ му нехцелъ коне відацъ ашь якъ му да 8 златовкі за нѣхъ, лебо оганѣчь такъ пріказалъ. Кочішь потему пошолъ ґу панові і розповедзелъ цо є во веці; і такъ панъ далъ заволацъ ціґана і ціґанъ прідзе і піта се духовного: „нгацо мге жгадгаю іхъ велькга кгосцъ (то є іхъ велькосцъ)?“ — „Та преца сѣ взялъ мойо коне?“ „І-ньго, тга шгакъ кетъ се тгакъ лакомілѣ. А зкгаю якъ поведалѣ на казнѣ, кетъ се лакомі тга тго жге є вгелькі гріхъ?“

Написавъ Иванъ Корманъ, музыкантъ зъ Олифанту.
(Зъ села Чеклова, земплиньскои стол., Угорщина).

*) громадского польового.

V. Руско--американска народна пѣсня.

Добре въ Америце онґарскимъ женачомъ,
Бо цешко не робя, бо цешко не робя
Маютъ добре жыце;
Бо цешко не робя, лємъ по подъ зємъ ходя,
Ходя по подъ скалы, ходя по подъ скалы,
Якъ хробакы малы;
Лємъ имъ то милій Богъ, лємъ имъ то добре далъ,
Же имъ за калапомъ, же имъ за калапомъ
Ясно лямпка гори.
Анґликъ му гутори, „ладуй онґаръ кары,
Ладуй онґаръ кары, ладуй онґаръ кары,
Шакъ це нѣчь не болѣ.“
Нє болѣ ме глава анѣ моѣ ногѣ,
Лємъ мѣ зъ рукъ кревъ цече, лємъ мѣ зъ рукъ кревъ цече,
Кто мѣ ѣхъ загоѣ?
„Кто мѣ ѣхъ загоѣ, ту нема доктора,
Загоѣ ѣхъ мила, загоѣ ѣхъ мила
Съ тамтой страны воды.
Жено моя мила, жено моя добра,
Якъ ты тамъ ґаздуєшь, якъ ты тамъ ґаздуєшь
Съ тыма дзецми въ дома.“
„Ґаздуємъ ґаздуємъ, южь лепше не можемъ,
Тебе зъ Америкы, тебе зъ Америкы
Дочекацъ не можемъ.“
„Дочекашь, дочекашь и праву ручку дашь,
Будзешь се ме пѣтацъ, будзешь се ме пѣтацъ
Мужѣчку якъ се машь.
Нє будзешь се пѣтацъ, мужѣчку якъ се машь,
Лємъ се будзешь пѣтацъ, лємъ се будзешь пѣтацъ
Цій моцъ пенезѣ машь?
Моцъ пенезѣ немамъ, бо сомъ не шпаровалъ,
А цо сомъ заробилъ, а цо сомъ заробилъ,
То сомъ прокельтовалъ.“

Записавъ Андр. Пышь вôдъ Ос. Кузмича, въ Олифантъ, Па.
(Оба зъ Галичины).

що самъ міністеръ купує ихъ и папери вôдъ разу пôдскакують до горы, а тогдѣ и міністриха ихъ продає. Заробляє она отъ такъ сколько тамъ десятковъ ци й больше тысячь рублѣвъ и паперѣ тй знову хочь выкинь.

Сумне становище у насъ, бо бють, всѣмъ бють, а найбôльше самоволею тою та ще й плакати не дають; а що вже жалѣти ся, то и зовсѣмъ нѣкому...

Украинець.

Кумъ Грицъ и Василь.

Грицъ (спѣває):

Днесь метою націй всѣхъ
Здобувати волю,
Не давати ся на смѣхъ,
Не лѣзти въ неволю.

Лишь твердяки-недолюдки,
Народу недруги,
Хотять всѣхъ насъ замѣнити
На рабы и слуги...

Кождый нарôдъ щиро радъ
Впередъ поступати,
На свôй устроитись ладъ,
Все рôдне плекати.

Лишь поступу вороженьки
Натхнені рублями,
Бурять, рыють, щобъ здѣлати
Всѣхъ насъ Москалями.

А якъ частка Русинôвъ
Не бажає ночи, —
Люта гурма дикунôвъ
Розняти ихъ хоче...

Бо темнота ихъ союзникъ,
Она ихъ тримає;
Она зъ ними на нашъ нарôдъ
Кайданы вкладає...

Василь: — Овъ, а вамъ що сѣло на нôсъ, що такй пѣснѣ складаєте на твердыхъ?

Гр.: — Мене бере злость на нихъ черезъ тй галицкй выборы. Знаєте, що та партія показує ся тамъ теперь чорнымъ ворогомъ нашого народу? Представте собѣ лишь ту важну хвилину для утисненои краины — выборы. Пониженый людъ поученый троха поступовцями, рушає ся, сходить ся на нарады, радъ бы щиро своихъ пріятелѣвъ выбрати на пословъ, и вôдбиваєсь якъ може вôдъ польскои шляхты. Вже отъ-отъ здає ся вôднесе по бѣду — ажь ту нечайно появляє ся другій ворогъ — москвофілы. Они всякими способами зачинають туманити нарôдъ, ставляють своихъ контръ-кандидатôвъ, роздробляють голосы, (перетягаючи часть выборцѣвъ на свою сторону) и мѣсто руского, народного посла, зôстає выбранымъ польскій панъ... До такои меты идуть они въ повѣтѣ стрыйскôмъ, коломыйскôмъ, станѣславôвскôмъ, рогатиньскôмъ и бережаньскôмъ. Всюды лишь чинять роздоръ.

Вас.: — Бодай власными ходаками подавили ся! И по що ажь такого способу хапають ся?

Гр.: — По що? Они неробы, консерватисты въ одно клепчуть народови що лишь оденъ московскій царь може насъ вырвати зъ бѣды, — а поступъ, просвѣта, добрй послы и т. п. не мають нѣякои вартости. Наколи прійде »белый царь«, забере Галичину пôдъ своє берло, тогды буде рай на земли. Ото менше больше вся ихъ мудрôсть. Хлопа однакъ они не люблять, не просвѣщають, єго мовою не хотять говорити, а лучать ся и зъ чортомъ, ко бъ лишь не зъ хлопомъ.

Вас.: — Якъ же царь може ущасливити галичанъ, коли чую, що въ єго державѣ мѣсцями горша бѣда якъ въ Галичинѣ?

Гр.: — Га, видите, они пѣють, що може, и старають ся впхати насъ и нашъ край въ ще бôльшу недолю, щобы всѣ зъ тымъ бôльшою нетерпячкою выглядали россійского царя.

Вас.: — Таке? ну, ну добрй менѣ „твердо рускія“, гарнй патріоты! Въ такôмъ разѣ вы добру пѣсню зложили; — навчѣть и мене єи спѣвати. Ага — вы мали також принести нынѣ книжки, где суть выложенй, такъ дотыкаючй насъ роботничй справы. Где они? — покажѣть!

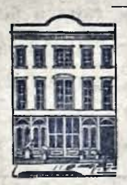
Гр.: — Чекайте, не квапте ся. Вы хочете заразъ бачити и читати. Я не принѣсъ ихъ, бо позычивъ другому, але вы можете тй книжочки достати въ редакціи »Свободы«. Называють ся они: »Дорога до свѣдомости« и суть дуже цѣкавй и поучаючй. Написанй чоловѣкомъ, котрый самъ походить зъ народу, много посѣдає науки и досвѣду; много зазнавъ и перетерпѣвъ, проте и спасеннй рады подає братямъ роботникамъ. Впрочѣмъ купѣть, а переконаєте ся.

Вас.: — Не сто заробивъ, не сто втративъ! На другій тыждень вже ихъ буду мати спроваджені, а навѣть прочитанй.

Гр.: — Гараздъ, — тогды и поговоримъ о нихъ.

Пôдслухавъ Далешôвскій.

НОВИНКИ.

— Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміграційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касієра пôдъ адресою: Mr. John Parylak, 436 East 76 st., New York City, а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

Комітетъ.

Квитъ

на $300.00, словомъ триста дол., котрй я вôдобравъ зъ касы »Р. Н. Союза« яко посмертну запомогу по моѣй помершôй женѣ Маріи.

St. Louis, Mo., новембра 26. 1900.

Михаилъ Хронога.

При свѣдкахъ:
Григорій Кочча,
Павелъ Чарный,
Мих. Дзмура.

— **П. М. Говда** зъ Edmonton, Alta. въ Канадѣ пише намь: Доношу вамъ сумну вѣсть, що Петро Ґрафъ застрѣливъ ся нехотячи зъ рушницѣ; шротъ розôрвавъ серце єго на кусники. П. Ґрафъ бувъ дуже добрый чоловѣкъ; вôнъ всегда стоявъ за своимъ народомъ, не любивъ крутарства, нѣ колектованя на виску.., то-жь Русины тутешнй понесли черезъ смерть єго не малу страту. Немавъ тутъ нѣякихъ кревныхъ, лишь мы пріятелѣ єго справили єму красный похоронъ. Просимо всѣхъ хто бы знавъ адресъ єго родичѣвъ, написати имъ про се нещасте, а хто бы хотѣвъ близше довѣдатись про него, нехай пише на адресу: Mr. M. Gowda, Commisioner for taking affidavits, Edmonton, Alta.

Вѣчная память душѣ єго!

— **Жида** Гільзнера, котрый позбавивъ житя двѣ молодй дѣвчата, щобы натачити зъ нихъ крови на цѣли ритуальнй, (твердять, що жиды до великодной „мацы“ мусять вмѣшати троха христіяньскои крови), засудивъ судъ въ Пѣсеку, въ Чехахъ, на кару смерти.

— **Мѣсто** Ню Йоркъ выдає що року на школы бôльше грошей, якъ цѣла Росія на свои.

— **Угорске** міністерство просвѣты выдало справоздане, (рôкъ 1898—1899) зъ котрого подаємо слѣдуючй данй: — Зъ дѣтей школьного вѣку ходило до школъ людовыхъ найбôльше Нѣмцѣвъ, потôмъ Словакôвъ, Мадярôвъ, Хорватôвъ, Сербôвъ, Румунôвъ а найменче Русинôвъ. Въ школахъ середныхъ на кождыхъ 100 учениковъ було 75 Мадярôвъ, 12 Нѣмцѣвъ, 6 Румунôвъ, 3 Словакôвъ, 2 Хорватôвъ а Русина анѣ одного. Въ школахъ найвызшихъ на кождыхъ 100 було Мадярôвъ 84, Нѣмцѣвъ 6.5, Румунôвъ 5 6, Словакôвъ 1.5 и знову анѣ одного Русина! Значить, що всѣ Русины, що ходять до середныхъ и вызшихъ школъ въ Угорщинѣ признають себе за Мадярôвъ! Цѣкаве також, що майже половина учителѣвъ, що учать въ рускихъ и румуньскихъ людовыхъ школахъ не знають мадярского языка. Єсли возьмемо на увагу, що на Угорщинѣ кождый хочь троха интеліґентный чоловѣкъ — знає мадярску мову — можемо представити собѣ якй тй учителѣ, и яку просвѣту они подають дѣтямъ.

— **Сотки** Индіянъ умирає въ Калифорніи на резервації Mesa Grande зъ причины неуроджаю ягôдъ и жолудей, ихъ головнои поживы.

— **Недалеко** Clarksburg въ заходнôй Верджинии усунула ся земля пôвъ милѣ зъ горы въ долину, та понищила много домôвъ.

— **За** помочію хірурґіи можуть нынѣ лѣкарѣ доказувати чуда. Въ Испаніи оголосивъ д-ръ Моле (лѣкарь) що сухоты можна вылѣчити отвираючи легки, и вôдповѣдными средствами усуваючи зъ нихъ зболѣлй мѣсця. Такôй операціи пôддалась панѣ Фері, жѣнка адмірала. Д-ръ Моле отворивъ єи легкй, выпаливъ антисептично хорй мѣсця и она цѣлкомъ поздоровѣла.

— **Знову** побили ся. Колька Словакôвъ зъ Ансоніи, Конн. пôдпивши собѣ на »Тенксґівінґдей« завели межи собою сварку передъ однымъ народнымъ(!) сальономъ и конець бувъ такій, що выбили вôкна въ сальонѣ, поломали бару, а сальонистѣ наробили богато школы. Тогды вôнъ, абы себе боронити вытягнувъ револьверъ и стрѣливъ до людей. На появу полісмена голота розбѣгла ся.

— **Въ** селѣ Пчолиннôмъ, земплиньскои столицѣ, на Угорщинѣ, заложили Русины братство тверезости, читальню и заходять ся коло заложеня свои крамницѣ (стору).

— **Каналъ** Нікараґуанскій (великій рôвъ) 30 стôпъ глубокій, черезъ котрый кораблѣ будуть могли переплывати зъ (океану) моря Атлянтицкого на море Спокôйне, буде кштувати 120 міліонôвъ долярôвъ. Робота потребує около 10 лѣтъ, а буде мати при нѣй занятє до 50 тысячь людей.

— **Трибуналъ** судієвъ присяжныхъ въ Перемышли засудивъ ся 16. м. м. Матія Ципріяньского на кару смерти черезъ повѣшене. Въ сварцѣ о ґрунтъ зарѣзавъ вôнъ свого рôдного брата Гаврилка косою, а єго жѣнку Євку тяжко покалѣчивъ.

— **Минувшого** тыждня пустили ґазеты поголоску, що папа вмеръ, а McKinley-а хотять убити; вѣсти сй показались неправдивыми.

— **Кôльканайцять** хлопцѣвъ зôстало тяжко покалѣченыхъ а 4 забитыхъ въ Leazorville коло Пітсбурґу. Надъ рѣкою Огайо палили они огонь, придивляючись взбуренôй на той часъ рѣцѣ. Въ тôмъ оденъ хлопець знайшовъ якусь пушку и не знаючи, що тамъ знаходилась сильно выбухова матерія — нітроґліцерина, кинувъ єи на огонь. Пушка зъ великимъ гукомъ експльодувала и наробила такого нещастя.

— **Телеґрафують** зъ Филипинъ, що на островѣ Guam лютила ся страшна буря и наробила величезнои школы. Села, мѣста, мѣсточка и фармы знищенй и поваленй, а страты необчисленй. Оденъ войсковый корабель „Yosemite“, котрый стоявъ тамъ въ пристанѣ, зôрвала буря зъ котвицѣ и розбила при чôмъ згинуло кôлька воякôвъ и офіцерôвъ.

— **Тримаштовый** корабель „Maumee Valley“ розбивъ ся на озерѣ Erie и пôшовъ на дно. Разомъ зъ нимъ згинула також залога складаюча ся зъ 70 людей.

— **Недолюдскй** учинки званй линчами, вôдбувають ся дальше въ Америцѣ. Въ Lake City, Fla. розстрѣляли на кавалки дня 27. м. м. молодого мурина за те, що не хотѣвъ дати ся арештувати. Тѣло нещасной жертвы, въ котрôмъ було 200 дѣръ вôдъ куль, прибили вконци забійцѣ на высокôмъ стовпѣ передъ ратушомъ, щобы всѣ єго могли оглядати.

— **Замокъ** Ахілейонъ на островѣ Корфу колишне улюблене мѣсце перебуваня австрійскои цѣсаревои Елисаветы и єи власнôсть, купивъ оденъ Американець за 170 тысячь долярôвъ.

— **Поспѣшный** потягъ компаніи Cleveland & Pittsburg выскочивъ зъ шинъ коло Біверъ, Па., и впавъ до рѣки Огайо. Кажуть що до 20 людей утопило ся.

— **Великій** вѣтеръ, якій нѣсъ ся 21. м. м. черезъ стейты Tenessee и Mississipi наробивъ величезнои школы, забивъ та покалѣчивъ высше 100 людей.

— **П. О. Бубнякъ** зъ Lethbridge, Alta., въ Канадѣ, пише намъ: „У насъ зима розпочала ся тверда. Вôдъ половины новембра падає снѣгъ и морозъ тисне острый та сильный вѣтеръ дує. Такои зимы еще анѣ старй люде не запамятали.“

Въ Yonkers, N. Y. померъ Гр. Шренкель, членъ мѣсцевого братства св. Ар. Мих. и бр. св. Петра и Павла въ Jersey City, N. J. До »Союза« не належавъ а зôставивъ жену и 5-ро дѣтей.

— **Заломавъ** ся дахъ въ гутѣ скла въ Санъ Франціско, Каліфорнія, а наслѣдки сего суть страшнй, бо 13 людей стратило тамъ житє, а около 100 є покалѣченыхъ. Кôлька особъ впали зъ даху на розпечену пѣчь гуты и спалили ся на уголь.

— **Бюро** статистичне для працѣ въ Вашінґтонѣ подає, що въ Сполученыхъ Державахъ було до 1. липня с. р. 2 міліоны 408 тысячь 300 зъорґанізованыхъ робôтникôвъ.

— **Полісменъ** Conelly зъ Ню Йорку, выратовавъ потопаючого чоловѣка вôдъ смерти, скочивши за нимъ въ воду зъ моста, на 38 стôпъ высоко.

— **Въ** Lewiston, Me., молодй хлопцѣ зъ богацкихъ домôвъ вытворюють „дива.“ Недавно кôлькохъ зъ нихъ, давши молоденькôй Jessie Colb, лѣкарства, знасиловали єѣ, а вôдтакъ тѣло єѣ кинули до воды. Цѣле мѣсто єсть на такій ихъ поступокъ обурене, бо хоть злочинцѣ знанй всѣмъ, поліція ихъ не арештує. Цѣлкомъ, якъ въ Патерсонѣ.

— **Єсть** надѣя, що болота коло Джерзи Сити, Н. Дж. будуть за старанемъ сенатора Кеап-а невдовзѣ осушенй. Найперше мають бути осушенй великй млаки коло Elizabeth, N. J.

— **Буджетъ** мѣста Ню Йорку на 1901 р. выносить 98 міл. 100 тыс. 413 дол. Буджетъ на 1896 р. выносивъ тôлько 60 міл. Причиною сего великаньского буджету є мѣжь инчимъ пôдвысшене пенсій мѣйскимъ урядникамъ и помножене офісôвъ. Мѣсто єсть обурене, и обвиняє дуже слушно звѣстный політичный клюбъ „Tammany Hall“ за таку „господарку.“

— **Американьска** жена Mrs. Bunker, вôдбула недавно подорожь по Сибиріи, ѣдучи вôдъ Владивостоку. Є се перша Американка, що не боялась сибирійскихъ морозôвъ, а зъ вытревалостію мущины перебула сю надзвычайно тяжку подорожь.

— **Що разъ** бôльше народу втѣкає зъ Угорщины до Америки, бо въ гдекотрыхъ комітатахъ запанувала вже чорна бѣда. Дѣдичѣ, урядники, духовенство и всякй власти занимають ся тамъ лишь мадяризаціею, а бѣдне населене таке зъ того сыте, що мусить выбрати одно зъ двохъ: голодову смерть або еміґрацію. Проте комітаты: шаришскій, земплиньскій, спишскій и абауйскій ажь кипять вôдъ еміґраційного руху.

— **Новй** и дуже богатй жерела нафты вôдкрыто у всхôдной части Карпатъ на Угорщинѣ. Многй намѣряють теперь завязати тамъ акційне товариство зъ капиталомъ 6 міліонôвъ коронь для выдобуваня нафты.

— **Tammany Hall**, політичный демократичный клюбъ въ Ню Йорку зôбравъ за мѣсяць октоберъ вôдъ игорныхъ домôвъ, пулрумôвъ и домôвъ розпусты 395 тысячь на свои цѣли. Доказаною також єсть рѣчею, що ню-йорска поліція єсть тѣсно звязана зъ всѣлякою поганею, яка єсть въ тôмъ мѣстѣ.

— **Коло** Monongahela, Pa. выбухъ ґазъ въ майнѣ Ellsworth, въ наслѣдокъ чого 2 людей стратило житє, 4 сильно покалѣченыхъ.

— **Закладайте** рускй школы для дѣтей хоть бы ихъ було якъ найменьше, бо инакше пропадуть разъ на все для родичôвъ и для Руси.

— **Хлопця** зъ львячою головою обводять теперь по бôльшихъ европейскихъ мѣстахъ и за грошѣ показують публицѣ. Хлопець має 8 лѣтъ, родивъ ся въ варшавскôй ґуберніи (Росія), а и зыває ся Стефанъ Бобровскій.

— Увѣдомляє ся всѣхъ членôвъ братства св. О. Николая въ Питсбургу, щобы безусловно прійшли на рôчный мітингъ, котрый вôдбуде ся дня 9-го децембра въ церковной гали Котрый членъ не явить ся на той мітингъ, заплатить пôсля параграфу 27-го кары два доляры На тôмъ мітингу буде ся выбирати новый урядъ и принимати новыхъ членôвъ безъ вступного

Микола Марковичъ
предс.

ПОСМЕРТНЙ ВѢСТИ.

Йосифъ Пейко, родомъ зъ Устя Руского, членъ бр. св. Кирила и Методія въ Шамокинъ, Па. и членъ »Р. Н. Союза« ч. гол. кн. 367, зôставъ забитый въ роботѣ дня 17. октобра б. р.

Вѣчная єму память!

НА ПРОДАЖЬ

30 морґôвъ доброго орного ґрунту зъ будынками въ Устю Рускомъ, въ Галичинѣ, Горлицкого повѣту. Цѣна дуже умѣркована.

Голосѣть ся листовно або особисто на адресу:

D. SALEY,
317 East 24-th Str., NEW YORK CITY.

Читальня въ Олифантѣ продає слѣдуючй книжки:

Оповѣданя М. Коцюбиньского	20
Олюпка, Д-ра А. Чайковского	1.00
О выхованю	30
Омелько Цуцина	40
O prawach kobiet	25
О опѣкунахъ и кураторахъ	15

(Дальше буде).

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

— **Братство** св. Арх. Михаила въ Elmira Heights, N. Y. буде принимати въ мѣсяцю грудню новыхъ членôвъ безъ вступного. Хто бы хотѣвъ приступити зъ Елмайры, Корнінґъ, Ломенвілъ, Бордетъ и Лендросъ нехай ся зголосить, бо не все такъ ся трафить заощарувати 2 доляры и бути членомъ у братствѣ.

Секретарь М. В. Мороховичь,
Box 108, Elmira Heights, N. Y.

— **Аґентами „Свободы“** зъ правомъ колектованя грошей суть:

Стефанъ Калакука, Jersey City, N. J.
Иванъ Вурштинъ, Buffalo, N. Y.
Василь Гришко, Northampton, Pa.
Василь Тылявскій, S. S. Pittsburg, Pa.
Алексій Шаршонь, Shamokin, Pa.
Петро Г. Рончковскій, Troy, N. Y.
Александеръ Патрошь, St. Louis, Mo.
Г. Дзюбиньскій, Plymouth, Pa.
Левъ Монѣта, Lansford, Pa.
Иванъ Котанчикъ, Welter, Pa.
Кость Поступакъ, McAdoo, Pa.
Дим. Ванько, Ansonia, Conn.
Василь Рудко, Winnipeg, Man., Canada.
Иванъ Сабатъ, Yonkers, N. Y.
Костьо Дубиньскій, Simpson, Pa.
М. Ґовда, Edmonton, Alberta, Canada.
Иванъ Дрогомирецкій, Pleasant Home Man., Canada.
Иванъ Фариникъ, Trauger, Pa.
Иванъ Преґонъ, Lodi, N. J.
Андрѣй Вилявцкій, Scranton, Pa.
Дан. Бидонь, Passaic, N. J.
Андрѣй Павликъ, Mt. Carmel, Pa.
Гр. Паскарикъ, Stuartburn, Man. Canada.

Редакція.

Донька Израиля.

Кіксъ-ті*) Мойше, якъ я вбрана
Кіксъ-ті Мойше, кікъ!
Вылизавъ ся въ Америцѣ
Зъ бѣды чоловѣкъ;
Досыть має вбраня, бѣля
Бо жіє Богъ Израиля.
Кіксъ-ті Мойше, кіксъ-ті любе,
Вмѣю ся вбирать,
Господарствомъ заряджати,
Тобѣ помагать,
Й таке друге жѣнки въ свѣтѣ
Нема въ жадне чоловѣкѣ....
Кіксъ-ті Мойше якъ то ґоѣ
До насъ всегда йдуть:
Все купують, якъ намъ грошѣ
На сховокъ дають;
Ну — а се интересъ тлусте —
Робить твоє »балабусте«.
Бо я все »а біселъ«**) віски
Тримаю онъ-тамъ,
Зайде мужикъ чи мужичка
Ликнути му дамъ —
Й воно за те баґательки
Має мя за пріятельки.
Або якъ то бабы рôжне
Менѣ продає
Те що въ сторѣ компанічнôмъ
На книжки возьме —
Й то такъ таньо, мовъ за дармо,
Щобъ я заробило гарно.
То-жь я за те собѣ вбралось,
Кіксъ-ті Мойше, кікъ!
Менѣ рôвне ты не знайдешь
Хоть бы ты ся встѣкъ...
Я е рѣдке цвѣтке въ зѣлю,
Перше въ цѣлôмъ Израилю!

Чалый.

*) Диви ся.
**) Троха.

ДЛЯ НАШИХЪ ДѢТЕЙ.

JOBBERNOWLS Play Football With the RUBBERNECKS

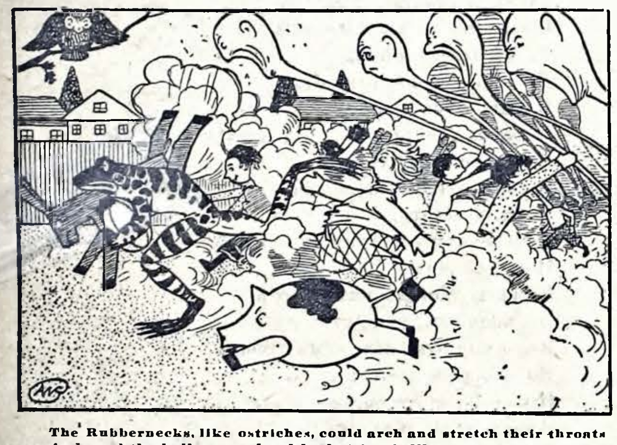
Copyright, 1899, by Caroline Wetherell

The Jobbernowls a football game desired much to play.
They organized a lively team and practiced ev'ry day.
The Rubbernecks had heard of this. They planned a stratagem
And challenged all the Jobbernowls to play a match with them.
The Jobbernowls agreed to play. Their practice day and night
In padded suits and heavy shoes made quite a lively sight.
The Pig they chose as referee, but. oh, he flattered so
The Jobbernowls began to think they nothing more could know!

The day set for the match was fine, not warm, but bright and clear.
The Rubbernecks, who came on time, were greeted with a cheer.
The umpire was the great Gray Owl, who'd read about football.
To watch the play he perched upon an oak tree, bare and tall.
The Rubbernecks their caps shook off and comforters of red.
Then each untied his neck knot taut and limbered out his head.
The Jobbernowls were much amazed to see such funny folk,
But ere the game they'd tested much—they could not see the joke.

The Rubbernecks, like ostriches, could arch and stretch their throats
And send the ball away ahead by butting it like goats.
They also could it spinning send by batting with the head
Or grabbing it between the teeth and blowing it instead.
These were indeed quite horrid tricks! The Jobbernowls had been
Defeated quite had not their friend the Bullfrog wandered in.
He joined their team and took the ball up past the goal pellmell.
The Rubbernecks gave up at once and called the game a sell.

THE BEAR'S RUSE.

How Bruin Got the Better of the Wise Old Woodchuck.

Our folks once had a stumpy lot with woods on three sides of it. The field had been seeded to clover, and 15 or 20 woodchucks dug holes in the ground and lived high and in peace till a bear got into the habit along in July of stealing out of the woods just before sunset every day, crouching in the tall clover and pouncing on a woodchuck while it was at supper.

Father wouldn't shoot the bear because its fur was good for nothing then, and he wanted it to thin out the woodchucks.

When the bear had killed a number of the woodchucks and carried them into the woods, a wise old woodchuck in the upper end of the field began to smell a rat, and whenever the bear stole out of the timber the old woodchuck would sit by its hole and whistle to warn the other woodchucks of the bear's presence.

Then he and all the woodchucks in the lot would run into their holes.

When the old woodchuck had played this trick a few times, the bear apparently set to thinking, for at noon one hot day we saw him shamble out of the woods and climb a tree just above the old woodchuck's burrow.

Not a woodchuck was in sight, and that made us wonder what the bear was up to. He staid in the tree all the afternoon, and just before sundown we saw the old woodchuck crawl out of its hole and take a survey of the field.

He didn't see the bear, so pretty soon he scampered off some distance from his hole and began to nibble clover. Then the bear let himself drop from the limb. He landed near the hole, got on his feet in a second and lay flat in the clover. The woodchuck heard the thud and scampered for his hole, and the bear nabbed him and squeezed him to death in a hurry.

With the wise woodchuck out of the way the bear had smooth sledding and before the end of August had killed every woodchuck in the lot.—New York Tribune.

The Wise Old Crow.

Not all the people know
The wisdom of the crow;
As they see him come and go,
With verdict brief
They say, "You thief!"
And wish him only woe.

That he's selfish we admit,
But he has a lot of grit,
And on favor not a bit
Does he depend;
Without a friend,
He must live by mother wit.

The crow is rather shy,
With a very watchful eye
For danger coming nigh,
And any one
Who bears a gun
He's pretty sure to spy.

The clever farmer's plan
Is to make a sort of ban
By stuffing clothes with bran,
Topped with a tile
Of ancient style—
A funny old scarecrow man.

The crow looks on with scorn,
And early in the morn
Pulls up the farmer's corn;
He laughs at that,
The queer old hat,
Of the scarecrow man forlorn.

—Garrett Newkirk.

ВСЯЧИНА.

Швець: — То вы пане адвокатъ не хочете заплатити менѣ за чоботы?

Адвокатъ: — Я хочу, але не могу, бо не маю грошей; але если мене хочете скаржити до суду, то я радо зроблю вамъ скаргу, абысте не мали бôльше выдаткôвъ.

Судія: — Пять свѣдкôвъ видѣло, якъ ты Ицку вкравъ тому панови зиґарокъ зъ кишенѣ.

Ицко: — Але я могу поставити 20 свѣдкôвъ, такихъ, що не видѣли абы я кравъ годинку.

ВЪ ТЕАТРѢ.

Акторка (говорить на сценѣ въ львôвскôмъ театрѣ): — Де-жь то моя мати теперь пробуває?

Голосъ зъ галєріи: — Она сидить на „каструмъ-пляцъ" и продає яблока.

ЗАРОЗУМѢЛЫЙ СТУДЕНТЪ.

Въ одной реставраціи у Львовѣ обѣдавъ оденъ студентъ и оденъ адвокатъ при тôмъ самôмъ столѣ. Пôдчасъ обѣду хваливъ ся студентъ своими вѣдомостями. Адвокатови вкучило ся вже было довше слухати, его самохвальбы и каже: »мы вже чули о тôмъ, що вы можете, але теперь мы бы хотѣли знати, що вы не можете, бо що вы не можете, то я можу.«

»Я?« сказавъ студентъ, »теперь не могу заплатити за тое, щомь днесь зъѣвъ и выпивъ, и мене дуже тѣшить, що вы тое можете зробити.« Посередъ загального смѣху адвокатъ заплативъ за все.

КÔЛЬКО ВАЖАТЬ МОГУЧІЙ СЕГО СВѢТА.

Донъ Карлосъ, зъ Портуґаліи, важить 184 фунты; Фердинандъ, зъ Болґаріи, 175 ф.; король Оскаръ, зъ Швеціи, 160 ф.; нѣм. цѣсарь Вільгельмъ 160 ф.; италійскій король Викторъ Емануелъ 132 ф.; король бельґійскій Леопольдъ 130 ф.; россійскій царь Николай 110 ф.; анґлійска королева Викторія 190 ф.; молода королева голяндска 150 ф.; малый король ишпанскій 90 ф.; французкій президентъ републики Еміль Любе 164 ф.; нашъ МикКинлей трохи бувъ схудъ передъ выборами, але теперь поправивъ ся и важить 187 фунтôвъ,

— Ученії лѣкарѣ переконали ся, що умысловії недуги и глухо-нѣмота зъ природы суть по бôльшôй части наслѣдкомъ заключуваныхъ супружествъ межи свояками. Въ Нѣмеччинѣ було въ 1880 р. на кождыхъ 10 тысячь протестантôвъ 989 глухонѣмыхъ и 241 умыслово-недужихъ, на 10 тысячь католикôвъ 1039 глухонѣмыхъ и 237 умыслово-недужихъ, а на 10 тысячь жидôвъ припадало 1438 глухо-нѣмыхъ и 389 умыслово-недужихъ. Выплывае зъ того, що чимъ яка вѣра позволяе бôльше на заключене супружества межи свояками, тымъ нещасливійшії суть дѣти зъ такого супружества, тымъ бôльше трафляе ся глухо-нѣмыхъ и умыслово-хорыхъ межи еи вызнавцями.

— Цѣсарь нѣмецкій Вільгельмъ носить все зъ собою табакерку свого дѣда, бо здае ся ему, що она приносить ему все щастє.

— Найбôльшою дѣвчиною на свѣтѣ есть Елля Евінґъ въ Міссурі, бо ажь 8 стôпъ и 4 цалѣ высока.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.